

Een mogelijke oplossing voor de aardgas-misère

Sinds circa vijftig jaar profiteren wij van de enorme aardgasvoorraad in Groningen. Dat was een mooie gift van Moeder Natuur aan het Nederlandse volk, maar een die we slecht besteed hebben. We kregen extra kapitaal en daar kan je twee dingen mee doen: investeren of opeten. Wij hebben het laatste gedaan. Natuurlijk is de werkelijkheid genuanceerder, omdat de inkomsten regelrecht de staatskas in rolden en de staat elk jaar ook een deel investeert in nuttige zaken. Grosso modo kan je echter wel stellen dat de vondst van het aardgas niet geleid heeft tot een grote extra-vermeerdering van ons nationale kapitaal. De inkomsten waren in de begroting 2014 geschat op 11,9 miljard op een inkomstentotaal van circa 250 miljard. Het

gaat dus om ongeveer vijf procent van de staatsinkomsten. Het totale begrotingstekort van de staat werd in september ingeschat op achttien miljard.

In de maand januari van dit jaar kwam de broeiende onrust in Groningen tot een uitbarsting. De voortdurende reeks van aardbevingen, op 13 februari 3,2 op de schaal van Richter, en de niet uit te sluiten kans op een zware aardbeving in de naaste toekomst hebben in de provincie Groningen tot een beginnende paniek geleid.

Dit stelt de overheid voor een moeilijke keus. Enerzijds zou men de gaswinning kunnen stoppen, maar dan zullen de bevingen toch nog wel een tijdje doorgaan. Erger is echter dat praktisch de hele Nederlandse bevolking is aangesloten op het Groningse aardgas voor verwarming en koken. Het Groningse aardgas schijnt niet zomaar vervangen te zijn door Russisch gas, zonder aanpassingen aan het hele gasnet. Bovendien zijn er de vele buitenlandse afnemers, waarvan niet zomaar de gaskraan kan worden dichtgedraaid zonder enorme schadeclaims te kunnen verwachten. Ten slotte zou het sluiten van de Nederlandse voorraden leiden tot een sterke afhankelijkheid van Russisch aardgas, en dus van Rusland. Gezien het gedrag van Rusland tegenover Oekraïne lijkt dat geen benijdenswaardige positie.

Anderzijds zou men kunnen overgaan tot verhuizing van een deel (enige tienduizenden) van de Groningse bevolking op al dan niet vrijwillige basis, met royale compensaties en hulp bij

BERNARD VAN PRAAG

*Emeritus universiteitshoogleraar aan de
Universiteit van Amsterdam*

hervestiging elders in het land.

Beide alternatieven zijn dramatisch. Het is echter duidelijk dat de zaak niet verder op zijn beloop kan worden gelaten. Persoonlijk lijkt mij de ‘verhuisoplossing’ het meest voor de hand liggend. Het is hard voor de huishoudens in kwestie, maar in andere landen zijn zulke dingen ook wel voorgekomen, met name bij de aanleg van stuwmeren in bijvoorbeeld Frankrijk. Ook in Nederland zijn er plaatsen door wateroverlast onbewoonbaar geworden, zoals het eiland Schokland. Het lijkt verstandig de bevolking in het aardbevingsgebied op deze mogelijkheid voor te bereiden. Wanneer men op niet-benepen wijze financiële hulp biedt en het dorp in zijn geheel verhuist zodat de gemeenschap in stand kan blijven, dan is er

een goede kans dat de meeste bewoners hier wel toe overreed kunnen worden. De ruimte kan dichtbij gevonden worden, bijvoorbeeld in ontvolkend Friesland of in Drenthe. De hulp van de overheid is meteen een majeure investeringsimpuls en zou kunnen leiden tot een structurele versterking van de regio waarheen verhuist wordt. Het lijkt me dat de meeste Friezen de ontheemde Groningers met open armen zouden ontvangen, want ook het Friese platteland kan best wat meer bevolking plus de begeleidende investeringsimpuls gebruiken. En de kosten voor de staat zijn slechts een fractie van de nog te verwachten gasinkomsten.

Bij deze gedachte heb ik me beperkt tot het Groningse platteland. Voor de stad Groningen ligt het veel ingewikkelder. Het gaat hierbij om de zevende stad van Nederland, met een grote culturele en economische betekenis. Gelukkig is het gevaar voor de stad tot nu toe veel minder en we moeten er voorlopig maar van uitgaan dat zij buiten de acute gevarenzone blijft.

Ik weet niet of de ambtenaren van Ruimtelijke Ordening, Economische Zaken en Financiën al bezig zijn om een dergelijk migratieplan voor te bereiden. Indien ze dat nog niet doen, zouden ze er maar vlug mee moeten beginnen. De tijd dringt. Het is zeker een optie die in de besluitvorming moet worden betrokken. En om zinvol te kunnen beslissen dient een dergelijk plan als volwassen alternatief te worden doorgerekend op zijn financiële, ruimtelijke en sociologische consequenties.